

POVEZANOST NEKIH POREMEĆAJA LIČNOSTI I PONAŠANJA MALOLJETNIH DELINKVENATA KOJIMA JE IZREČENA SANKCIJA DOM ZA PREODGOJ I NEKIH OBILJEŽJA STRUKTURE I SOCIJALNOG STATUSA NJIHOVIH OBITELJI¹

Milko Mejovšek

Originalni znanstveni članak

Odsjek za socijalnu pedagogiju
Fakultet za defektologiju, Zagreb

UDK: 376.5
Zaprimljeno: 01. 05. 1993.

Sažetak

Na uzorku 172 ispitanika oba spola koji su u dobi od 14 do 21 godine bili uključeni u institucionalni tretman (dom za preodgoj) analizirane su relacije između nekih poremećaja ličnosti i ponašanja i nekih obilježja strukture i socijalnog statusa obitelji.

Pomoću kanoničke korelacijske analize utvrđene su dvije distinktne skupine ispitanika u ispitivanim obilježjima.

Prvu skupinu sačinjavaju ispitanici s manje izraženim oblicima socijalnopatološkog ponašanja koji potječu iz obitelji povoljnije strukture i socijalnog statusa, a drugu oni koji uz izraženu sociopatologiju ponašanja žive u obiteljima nepovoljnije strukture i socijalnog statusa.

KLJUČNE RIJEČI: maloljetnička delinkvencija, poremećaji ličnosti i ponašanja, obitelj.

1. UVOD

Obitelj u kojoj je maloljetnik odrastao je primarna socijalna sredina koja dobrim dijelom determinira njegova obilježja ličnosti i modalitete ponašanja. U proučavanju raznih karakteristika obitelji posebna pozornost pridaje se strukturi, socijalnom (socijalnoekonomskom) statusu, socijalnopatološkim pojavama, odnosima u obitelji, kao i brizi za dijete i njegov odgoj.

Odnosi u obitelji i briga za dijete i maloljetnika, posebno za njegov pravilan odgoj i socijalnopatološke pojave u obitelji koje su s odnosima u neposrednoj svezi, značajniji su generator poremećaja u razvoju djeteta i maloljetnika i od strukture i od socijalnog statusa obitelji (Kovačević, 1981; Mejovšek i Kovačević, 1984; Mikšaj - Todorović, 1988; Momirović, Poldrugač i Bašić, 1988; Bosnar i Prot, 1989; Ajduković, 1990).

Iako od manjeg značaja i struktura i socijalni status obitelji imaju također utjecaja na poremećaje u ličnosti i ponašanju djeteta i maloljetnika, premda je veličinu tih utjecaja veoma teško egzaktno odrediti zbog svekolikog interaktivnog odnosa različitih karaktersitka obitelji.

Na temelju nekih istraživanja proizlazi da postoji značajna, ali niska povezanost između strukture, te socijalnog statusa obitelji i poremećaja u ličnosti i ponašanju njenih maloljetnih članova (Viskić - Štalec, Horga, Gredelj i Momirović, 1975; Kovačević, 1981; Mejovšek i Kovačević, 1984; Momirović, Poldrugač Bašić, 1988; Mikšaj - Todorović, 1988; Singer i Mikšaj - Todorović, 1989). Međutim, dok je povezanost sa socijalnim statusom uvijek evidentna, to se ne može tvrditi za strukturu obitelji. Prema smjeru relacija, veća vjerojatnost poremećaja u ličnosti i ponašanju postoji uz nizak socijalni status i strukturnu deficijantnost obitelji.

Kada se razmatra utjecaj socijalnog statusa obitelji i strukture obitelji na poremećaje u ličnosti i ponašanju djeteta, odnosno maloljetnika, treba obratiti pozornost i na interaktivni odnos između socijalnog statusa i strukture obitelji. Uz povoljniji socijalni status postoji i veća vjerojatnost povoljnije strukturiranosti obitelji (Mikšaj - Todorović, 1988; Singer i Mikšaj - Todorović, 1989; Hošek, Lučić i Radaković, 1991).

Prisutnost socijalnopatoloških oblika ponašanja u obiteljima maloljetnih delinkvenata i velika vjerojatnost da

¹ Ovaj je rad dio projekta: "Evaluacija modela tretmana mladih s poremećajima u ponašanju", tematska jedinica: "Evaluacija institucionalnog tretmana maloljetnika i mladih punoljetnih osoba".